

INGEZONDEN.

Geachte Redacteur!

Hoewel de beoordeeling van mijn stukje „de Gezondheids toestand der 12 „grootste gemeente van Nederland” (*Geneeskundige Bladen*, n°. IX) door den Heer Z. mij dankbaar stemde om den welwillenden en waardeerenden toon van zijn schrijven, lieten zijn aanmerkingen mij onbevredigd.

Van deze wensch ik slechts op één te reageeren, omdat daarin de juistheid betwijfeld wordt van cijfers, waarop gebaseerd is een conclusie, die ik belangrijk acht.

De Heer Z. namelijk zegt, waar hij spreekt van de kindersterfte: Het komt mij zelfs voor, dat op die niet rechtmatige wijze de uitkomsten worden verkregen, welke hen enz. En iets verder: „ dan zal men een „andere methode als de hier gebezigde wenschen en bij nader inzicht niet „meegaan met enz.”

Die uitkomsten gelden het staatje, voorkomende op blz. 12, laatste al. Den lezer brengt de Heer Z. in den waan, dat ik die cijfers heb verkregen door de kindersterfte steeds gelijk te nemen aan $\frac{1}{6}$ der levend geborenen en dit van de geheele sterfte per mille af te trekken.

Niets echter is minder waar dan dit, hetgeen moge blijken uit den inhoud van aantekening 8 (blz. 27). Het aftrekken van $\frac{1}{6}$ der levendgeborenen had slechts ten doel meer beteekenis te doen toekomen aan de cijfers, die de *algemeene* sterfte aanwijzen (zie blz. 3, al. 3).

Het zij mij vergund, de juistheid der verdachte cijfers aan te toonen door een eenvoudige berekening, die geen tegenspraak toelaat, omdat de cijfers te duidelijk spreken, ubi rerum testimonia adsunt non opus est verbis.

Te Rotterdam werden in het tijdperk 1860—1875

gemiddeld per jaar geboren 39.13 op 1000 inwoners;

„ „ „ stierven 278.59 „ „ geborenen;

of: $\frac{39.13 \times 278.59}{1000} = 10.90$ kinderen beneden het jaar op 1000 inwoners;

immers, de levendgeborenen fungeeren als inwoners beneden het jaar (zie mijn stukje blz. 5, al. 3).

In dezelfde stad werden in het tijdvak 1880—1890:

gemiddeld per jaar geboren 37.98 op 1000 inwoners;

„ „ „ stierven 211.07 „ „ geborenen;

of: $\frac{37.98 \times 211.07}{1000} = 8.02$ kinderen beneden het jaar op 1000 inwoners.

Voorts: In het tijdperk 1860—1875 bedroeg de bevolking van Rotterdam gemiddeld per jaar 113.705 personen;

Het aantal kinderen van 1—5 jaar gem. per jaar 10.273 of 90 per mille der geheele bevolking.

De sterfte op dien leeftijd bedroeg 74.76 op 1000 *van denzelfden leeftijd*.

In dit tijdperk stierven derhalve op 1000 inwoners:

gem. jaarlijks $\frac{90 \times 74.76}{10000} = 6.73$ kinderen van 1—5 jaar.

In het tijdperk 1880—1890 bedroeg de sterfte:

gem. jaarlijks $\frac{105 \times 38.17}{1000} = 4.01$ kinderen van 1—5 jaar.

Mutatis mutandis vindt men op dezelfde wijze voor den leeftijd 14—20 jaar :

1860—1875: $\frac{280 \times 6.86}{1000} = 1.92$ op 1000 inwoners

1880—1890: $\frac{294 \times 4.65}{1000} = 1.37$ „ „ „

Voor den leeftijd van 20—50 jaar :

1860—1875: $\frac{445 \times 12.38}{1000} = 5.51$ op 1000 inwoners

1880—1890: $\frac{397 \times 9.21}{1000} = 3.66$ „ „ „

Eindelijk voor personen *boven* 50 jaar:

1860—1875: $\frac{170 \times 46.91}{1000} = 7.97$ „ „ „

1880—1890: $\frac{170 \times 40.05}{1000} = 6.81$ „ „ „

Derhalve voor Rotterdam:		Een sterfte op 1000 inwoners.	
Op den leeftijd van:	1860—1875	1880—1890	Vershil.
0— 1 jaar.....	10.90	8.02	2.88
1— 5 „	6.73	4.01	2.72
5—20 „	1.92	1.37	0.55
20—50 „	5.51	3.66	1.85
boven 50 „	7.97	6.81	1.16
Totaal (zonder levenl. geb.).	33.03	23.87	9.16

Een verschil dus van 5.60 voor den leeftijd beneden 5 jaar tegen slechts 3.56 voor alle leeftijden daarboven.

Voor Rotterdam heb ik dus *zeker* recht te zeggen, dat deze stad „een buitengewoon groote verbetering aanwijst in de *kindersterfte* naar verhouding „veel grooter dan die op volwassen leeftijd”.

Volgens deze methode — een geheel andere dan die, welke de Heer Z. mij toedicht — verkrijgt men, vooral voor Dordrecht, maar ook voor andere steden, in rang volgende op Rotterdam, soortgelijk resultaat, zij het dan ook niet altijd zoo sterk sprekend.

Ten slotte nogmaals mijn dank aan den Heer Z. voor zijn waardeerende woorden en tevens aan de Redactie der *Geneeskundige Bladen* voor de gelegenheid, mij geschonken om de — wellicht nog niet volkomen rijpe — vruchten van mijn arbeid aan de markt te kunnen brengen.

Utrecht, 29 October 1895.

Dr. w. P. ONNEN,